

ҲАЖМИЙ-ФАЗОВИЙ ШАКЛЛАР ОРҚАЛИ ЗАМОНАВИЙ АЁЛ ОБРАЗИНИ ИФОДАЛАШДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ КОНЦЕПЦИЯСИ

Ахмедова Азиза Анваровна

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг АІСР (Франция) халқаро дастури асосидаги қўшма факультети, 2-босқич магистранти

У.А. Вахидова

Илмий раҳбар: Ph.D., доцент

Аннотация

Ушбу мақолада замонавий мода индустриясида ҳажмий-фазовий шаклларнинг эстетик ва концептуал аҳамияти гендер тенглиги контекстида таҳлил қилинади. Тадқиқотда аёл образининг жамиятдаги ўрни, унинг ички кучи ва табиий нафосати ўртасидаги мувозанат кийимнинг архитектуравий силуэтлари орқали ёритиб берилган. Франциянинг АІСР мактабига хос бўлган конструктив моделлаштириш усулларидан фойдаланган ҳолго, муаллиф томонидан ишлаб чиқилган жакет моделининг лойиҳалаш босқичлари ва рамзий мазмуни асослаб берилган.

Калит сўзлар: ҳажмий-фазовий композиция, гендер тенглиги, АІСР тизими, кучли аёл образи, скульптуравий силуэт, конструктив моделлаштириш, француз бичим санъати.

Кириш

Бугунги кунда глобал мода индустрияси нафақат эстетик мақсадларни, балки ижтимоий ўзгаришларни ҳам акс эттирувчи муҳим майдонга айланди. Айниқса, гендер тенглиги масаласи кийим дизайнида янгича визуал тилнинг шаклланишига хизмат қилмоқда. Замонавий аёл образи эндиликда фақат "нозиклик" тушунчаси билан чекланмай, балки иродавий куч ва ижтимоий барқарорликни ҳам ифода этмоқда. 2025–2026 йиллар мода тенденцияларида кузатилаётган ҳажмли шакллар ва архитектуравий силуэтлар айнан мана шу ижтимоий позициянинг кийимдаги ифодасидир.

Тадқиқотнинг концептуал асослари

Тадқиқот доирасида яратилган коллекция ва жакет намунаси "Мувозанат кучи" (Power of Balance) концепциясига асосланган. Ушбу концепциянинг марказида аёл кишининг жамиятда эркалар каби қатъиятли ва кучли бўла олиши, бироқ шу билан бирга ўз табиатига хос нафосатни сақлаб қолиши ғояси ётади.

Кийим дизайнида бу ғоя иккита асосий йўналиш орқали намоён бўлади:

1. Архитектуравий қатъият: Кенг елкалар ва ҳажмли енглар аёлнинг жамиятдаги

"ижтимоий скелети" ва ҳимоя қобилини рамзий ифодалайди.
2. Эстетик нафосат: Бел қисмининг пластик ишлов берилиши ва силуэтдаги нозик чизиқлар аёлнинг ички дунёси ва табиий гўзаллигини акс эттиради.

Асосий қисм ва конструктив ечимлар

Жакет моделини лойиҳалашда Франциянинг АІСР (Académie Internationale de Coupe de Paris) халқаро бичим тизимидан фойдаланилди. Ушбу тизим кийимнинг фазовий шаклини инсон танасининг анатомик тузилиши билан мукамал уйғунлаштириш имконини беради.

Конструкция ва Ҳажм: Жакетнинг елка қисмида қўлланилган мураккаб конструктив ечимлар АІСР тизимининг "coupe" техникасига асосланган бўлиб, у кийимга скульптуравий кўриниш беради. Ҳажмли енглар фазовий кенгликни эгаллаб, аёл образига визуал вазн ва ишонч бағишлайди.

Гендер тенглигининг ифодаси: Анъанавий эркаклар костюмига хос бўлган "кучли елка" элементи аёл либосига мослаштирилди. Бу аёлнинг жамиятдаги тенг ҳуқуқлилиқ позициясини, унинг масъулиятни ўз елкасига ола билиш қобилиятини англатади. Бироқ, моделнинг конструктив "баланси" (мувозанати) шундай қурилганки, у аёлнинг нозик қалб соҳибаси эканлигини яширмайди, балки урғулайди.

Хулоса

Ҳажмий-фазовий шакллар орқали замонавий аёл образини яратиш — бу нафақат янги дизайн, балки янги ижтимоий қарашни шакллантириш демакдир. АІСР тизими асосида ишлаб чиқилган жакет модели аёлнинг ички кучи ва табиий нозиклиги ўртасидаги мукамал мувозанатни исботлайди. Гендер тенглиги концепциясининг кийим дизайнидаги бундай талқини маҳаллий мода саноатини халқаро илмий ва ижодий даражага олиб чиқишга хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Jenkyn Jones, S. Fashion Design. — London: Laurence King Publishing, 2011.
2. Armstrong, H. J. Patternmaking for Fashion Design. — New York: Pearson Education, 2014.
3. Vauclair-Papin, J. P. La Coupe de Paris: Технологик бичим ва конструкция асослари. — АІСР Editions.
4. Rasulova, M. Кийим дизайнида ҳажмий-фазовий композиция // Архитектура ва дизайн. — 2021. — №2. — Б. 33–39.
5. WGSN Report. Fashion Forward: Trend Forecasting 2025–2026. Global Gender Equality in Design.